Ч. 58 (12.424). Львів, субота 15. березня 1930. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Суд над репрезентантами ідеї національного визволення.

Львів, 14. березня 1930.

Населення всього цього велика̀нського простору, що зветься нині СРСР, переживає нечувано важкі хвилі. Попри великі моральні тортури, якими його „ущасливлює" комуністична диктатура, терпить це населення ще й наслідком затяжної господарської кризи поважні матеріяльні недостачі. Не має в що вбратись і не має чим належно прокормитись. Далеко важче від інших країн СРСР переживає сучасні моральні й матеріяльні злидні Україна. Ця медом і молоком спливаюча колись земля стогне нині з великого болю, заливається сльозами тисячних жертв насильно проведженої колективізації, скроплюється кровю найкращих синів українського села, господарів благодатного чорнозему, що обстоюють чинно свої відвічні права до нього, корчиться від намиру моральних мук, якими її наділюють червоні узупатори, пробираючись насильно до народньої душі та намагаючись своїми ганебними чоботами розлоптати, розторощити прадідівську віру, мораль, культурну традицію та всі цінности народнього духа. Попри загальні злидні всього населення СРСР наші закордонні брати, споконвічні господарі Української Землі переживають глибоко ще й велика̀нську національну трагедію. Вони дожили такого невиданого в історії моменту, в якім одиноким засобом „свобідного" вияву їх душевних настроїв може бути тільки розпучливий стогін, тільки придавлений плач, а одиноким засобом свобідного вияву своїх вчинків стало хіба одно тільки самогубство. І фактично серед українського селянства останніми часами немов зараза поширюються масово самогубства. Одних розстрілюють, інші самі вкорочують свою злиденне животіння.

На такому жахливо розпучливому підкладі української дійсности почався дня 9. березня ц. р. у Харкові великий монстр-процес проти найвидатніших українських національних діячів. У будинку харківської державної опери розсівся 9. березня більшовицький, найвищий на Україні суд, що почав судити 45 передових українських громадян, заслужених борців за національне українське визволення. Одинокою і найбільшою провиною обвинувачених є факт, що вони не кинули віри в національне визволення, що були вірні державницьким українським ідеалам і що в згоді з ними та підпорядковуючись їм працювали над розвитком української культури й науки.

Хтож їх судить? Їх судять ті, що завалили українську державність насильно, що під брехливими кличами національного самоозначення всіх народів б. Росії не признали самоозначення українського народу, але пішли на нього війною і накинули Україні при допомозі мечів та гармат, при допомозі нечуваного терору й руїни, своє „пролетарське самоозначення". Насильники й фальшівники народньої волі, фанатики божевільної доктрини, вороги всього національного, руїнники моралі в суспільному житті й політиці рішили своїми драконськими репресіями, при допомозі свого „пролетарського" суду не тільки ліквідувати репрезентантів української національно-визвольної ідеї, але й убити саму ідею.

Ті, що за дванацять літ свого істнування не цуралися ніякої провокації, що не гордували ні фальшуванням документів ні грошей, ті, що проляли море невинної крови, хочуть при допомозі харківського монстр-процесу, при наявности нечуваної господарської скрути на Україні, відвернути увагу „пролетарської суспільности" від невельної картини лиха та заабсорбувати ту суспільність цим процесом. Кати людської совісти хочуть при допомозі процесу реабілітувати перш за все себе і свій авторитет в очах голодної та обдертої маси в очах тієї людської отари, що безкритично їм вірить. Обвинувачені мають стати в очах комуністичної „громадськости" причиною всього лиха, яке ця „громадськість" переживає нині по містах і селах. Але українське село, те бите комуністичним бичем село, не дасть себе ошукати, не повірить у те, що його муки й горе спричинили ті обвинувачені, які ціле життя мали на оці тільки найвище добро українського народу. Бож на лаві обвинувачених сидять переважно старі ветерани національної праці, каменярі національного відродження. Отже ті, що зазнали за національну працю вже царських тюрм, ті, що самим своїм авторитетом і заслугами будили в українському народі далеко більше довіря, ніж усі комуністичні запаморочені з цілого земного глобу. І саме тому комуністи рішили їх за всяку ціну ліквідувати.

Харківський процес — це чиста формальність, це кепсько зааранжована маскарада, це комедія, на яку здатні тільки комуністи. Бож нікому не секрет, що комуністи сказували всяке правосуддя, позбавивши суди незалежности та зробивши їх натомісць сліпим знаряддям своєї диктатури. А до того доля обвинувачених вирішена давно, в закамарках ДПУ, тобто більшовицької політичної поліції. Суд — тільки пуста форма, тільки видовище для жадних „контрреволюційної крови" комуністичних садистів.

З акту обвинувачення, опублікованого в радянській пресі перед процесом, що дійшов до нас, на жаль, тільки в уривках, довідуємось, що обвинувачених судять за всю їхню діяльність від передбільшовицьких часів аж досі. Ґенеза акту обвинувачення сягає часів УНР, громадянської війни, повстанчого руху і т. д. На акті обвинувачення спинимося окремо. Тут ствердимо тільки, що він творить цілий політичний трактат, цілу

книгу. Не даром-же його читали на розправі цілих три дні. А до того всі признаки його стилю та льогіки в будові тез обвинувачення наглядно доказують, що вся ця історія є зручно проведеною чекістами провокацією, провокацією, над якою працювали численні агенти ДПУ цілими роками.

Комуністи судять 45 українських національних діячів за „державну зраду", тобто за „зраду" комуніст. диктатури. Так поставлена справа формально, а фактично вона представляється так, як ми вгорі сказали. Але для українського народу ті всі обвинувачені — ніякі зрадники, ніякі обвинувачені, а свідомі борці, герої боротьби за національне і соціяльне визволення. Імпутовані їм чекою в часі слідства навіть осуджування власної національної діяльности — це тільки чергове кільце в довгому ланцюзі більшовицької провокації. Коли їх засудять на смерть, що майже певне, то зійдуть вони з національної арени, з фронту боротьби за визволення, як мученики, що найдуть мілiони наслідувачів, які не тільки зреалізують спільні всій українській нації ідеали, але й належно та гідно зроблять підсумки більшовицьких „заслуг" для українського народу.

Право і льояльність.

Про гіркі злидні сільського священика.

(У відповідь п. прем. Бартелеві).

Пан премієр Бартель у своїм недавнім експозе, згадуючи про національні меншости, заявив, що для льояльних громадян забезпечені права польської конституції, значить: льояльний громадянин повинен бути безпечний перед усякою самоволею і нарушенням права зі сторони польської влади, яку репрезентує пан премієр.

Годі знати, яких саме громадян уважає пан премієр за льояльних. Одначе гр.-кат. священикові, що сповняє свій душпастирський уряд в межах польської держави у цілковитій залежности від свого єпископа, навіть найгорячіший вшехпольський націоналіст не може доказати нельояльности, бо присяга єпископа на вірність польській державі є хіба достаточною запорукою, що діяльність підчиненого священика не може бути протидержавною і небезпечною. З другої сторони гр.-кат. священик-душпастир, що внаслідок збройної війни став польським громадянином, має за собою деякі права з давніх добрих австрійських часів, що досі в Польщі ще обовязують і повинні підлягати охороні.

Але від чого стара пословиця: „В Польсце — як кто хце"? Тому будь ти льояльний чи нельояльний, —а все одно будеш безправний. Доказів на це маємо безліч.

Відома річ, як адміністраційні власти надуживають язиковий закон з дня 31. VIII. 1924. ч. 73, поз. 724, арт. І. Польський уряд, не хотячи входити в конфлікт з католицькою церквою, не видав досі ніякого розпорядку в метрикальних справах і давні австрійські приписи обовязують у цілій повноті. До того конкордат з Апостольською Столицею забезпечує церкві повну свободу. Але що це все значить супроти самоволі повітового староства, яке видає розпорядок із забороною української мови і з наказом уживання польської мови для гр.-кат. парохіяльних урядів, а непослушних карає строго! Приміром чортківський староста п. Федорович видав протягом двох місяців около 60 карних наказів священикам на суму 3.000 зол. Кожний священик у повіті вже вийнятий зпід охорони права і в нинішніх тяжких матеріяльних обставинах страшно покривджений за це, тільки, що сповняє свій обовязок для польської держави получений з веденням метрик. Чи з уваги на такий стан можна говорити про право й льояльність, коли представник влади в повіті одним почерком пера накладає на священика 50 зол. кари або 5 днів арешту тоді, коли варшавський Адміністраційний Трибунал ломить собі голову і не може собі дати ради з вирішенням язикового закону, аж вкінці віддає справу окремому сенатові з 7 суддів, які мають вирішити, чи гр.-кат. душпастир мусить писати до урядів по польськи, чи може вживати матірної мови?! Дивна річ: німецька Австрія нас розуміла, а славянська Польща не хоче...

Другий примір самоволі і нарушення права супроти духовенства — це дороговий податок від ерекціональних ґрунтів. Дороговий закон з дня 18. серпня 1866, ч. 15, § 17. в звязку з § 83. гром. зак. признавав для душпастирів податкові звільнення від дорогових оплат. Хоч закон обовязує до нині, то від душпастирів протягом трьох літ стягано величезні суми дорогових оплат, які були малощо менші від ґрунтового податку. На це не було ніякої ради. Не помогли рекурси — оплати стягано силоміць при помочі екзекуцій і ще вимагається від покривджених громадян льояльности! Щойно по трьох роках безправства міністерство внутр. справ у Варшаві обіжником з дня 3. VIII. 1929. ч. 161 звернуло увагу воєводам, що католицьке духовенство не має обовязку платити дорогових оплат, бо австрійський дороговий закон ще не відкликаний... А покищо наша кривда потонула в комунальних касах...

Зовсім подібно наражені наші священики на безнастанні напасти зі сторони Кас Хорих. По думці § 1. розп. мін. праці й сусп. опіки з дня 28. І. 1922., ч. 18. поз. 149 кожний душпастир на селі, що має господарство понижче 75 га, не має обовязку обезпечувати своєї домашньої служби, одначе управи Кас Хорих висилають своїх контрольорів по селах, які поголовно списують, кого стрінуть на приходськім подвірю і не помагають ніякі представлення. Приходить опісля платнича листа і під загрозою екзекуції треба платити вкладки. А до

буває ще гірше. Приходить ненадійно екзекутор до священика з ліцитаційним едиктом для стягнення оплат за церковну службу. Хоч священик не є хлібодавцем для дяка, хоч церковна скарбона находиться під трьома замками і сам душпастир не може розпоряджатися церковним майном, в вкінці хоч по думці конкуренційного закону з дня 20. VIII. 1905 р. душпастир не є обовязаний поносити кошти удержання церковної прислуги, а тільки конкуренційні сторони, то проте Каса Хорих приводить пароха до ліцитації й екзекуції, так, що парох особисто своїм власним майно є присилуваний платити чужі претенсії.

І ще один клопіт маємо з обезпеченням приходських будинків від вогню в ПЗУВ. По думці австр. конкуренційного закону про удержання і забезпечення цих будинків має дбати парохіяльний комітет, а всякі з цим звязані кошти мають поносити конкуренційні сторони. Одначе екзекутори з ПЗУВ нікого не знають, тільки насильно переводять екзекуцію на приватнім майні пароха. А боронитися нема куди, бо ще чого доброго чекає скарга за спротив урядовій чинности екзекутора. Пароха зідруть до нитки, а ти зі своїми претенсіями шукай потім вітра в полі.

Чи при таких обставинах можна вимагати льояльности, над цим нехай би подумав пан премієр. Сказати: „Будьте льояльні, а за це одержите право", — це пустий звук. Доказом на це гіркі злидні і всякі шикани сільського священика — саме за льояльне виконування вложених на нього обовязків.

о. Я. Т.

Скептицизм на льондонській конференції.

Французька преса пише про останні засідання льондонської конференції дуже скептично. Всі пляни Бріяна розбилися об спротив англійської делегації. Франція примушена зрезиґнувати з середземно-морського пакту в користь консультативного пакту. Справа безпеки мабуть буде відложена на другу конференцію. Виринає думка, що справу морського роззброєння краще вирішилиб знавці мореплавства і техніки, ніж політики. В Льондоні говориться, що конференція скінчиться невдачею.

Німецько-румунські переговори.

У Букарешті кінчаються німецько-румунські переговори у справі торговельного договору. Румунія зобовязується ввозити до Німеччини своє збіжа, якщо Німеччина збільшить експорт своїх промислових виробів до Румунії. Договір буде підписаний в найближчих днях.

По тім боці Збруча...

(З листів придніпрянських селян.)

Нашій Редакції доручено кілька листів придніпрянських селян, що характеризують умовини, в яких вони тепер живуть. Важніші місця з двох таких листів, що можуть цікавити наш загал, наводимо в „Ділі".

I.

Дорогий Брате! Щиро дякую за листівки (разом 3), що їх одержав від тебе. Тільки й потіхи маю, що від тебе листи і радий дуже, що тобі добре живеться. Мені тут під Союзом живеться дуже зле. Народ тут живе під гнітом комуністичної партії, дарма, що зветься радянська влада. Це не радянська влада, а велике безправство, бо селяни мусять виконати те, що скажуть комуністи.

От наприклад на весну і в осени м. р. держава заготовляла зерно в маґазини. На ринку його не купували, а розкладали на села, а в селі зокрема на господарів. На деяких накладали таку велику кількість зерна, що його неодин сам не мав, а були й такі, що мусіли віддати ще раз стільки, скільки всього зібрали з поля. І здавали люди зерно, а самі лишились без кусника хліба на одній бараболі.

Коли-ж хто не міг виповнити, бо в нього вже більше не було, то комуністи вживали таких заходів: приходили до нього і накладали на нього велику грошеву кару, якої він, ясна річ, не міг заплатити. Тоді комуністи продавали його майно, а також господарські будинки і хату, а господаря висилали десь там за межі України як злісного нездатчика зерна; йогож сімя лишалася на ласку й неласку долі.

Заготовляють зерно в селі у відповідному будинку і коли вже зсиплють багато збіжа, тоді виганяють селянські підводи, набирають зерна на кожну, скільки треба, вистроять валку чи то каравану, на переді грає дута музика марш, а активісти несуть червоні прапори в руках — і так під звуки музики та лопіт прапорів каравана з зерном сунеться на „елеватор" (зсиппункт), немов похорони умершої людини. Музика грає весело, та тільки не для всіх ця парада — селянство гіркими слізми заливається. А потім пишуть у газетах, що в селі такому-то селянство здало добровільно хліб і з червоними прапорами та з музикою вивозило на стацію...

Комуністи з селянства вимагають, що самі знають, в йому самому нічого не дають. Тут велика кріза на ріжний крам. Одні чоботи обслуговують у нас по селах цілу сімю і т. д. Податки страшенно великі, а платимо за все: за землю, город, садок, коні, воли, корови, свині, вівці, пасіку, січкарню, молотілку і навіть за те, що колись з боку заробиш кіньми або сам. Крім того за все те платимо ще штраховку (асекурацію) у великім розмірі. А дальше платимо ще другий податок на дороги, містки, школи, державні будинки і таке інше, хоч того не бачимо. Але платити мусимо. А потім мусимо ще державі примусово позичати грошей. Таке наше горе...

II.

...Позабирали від селян майже все зерно, а після того забрали бараболю. І декому ще лишилось бараболі, а дехто мусів ще шукати і купити, аби виповнити назначену на нього норму. За зерно й бараболю платили мізерні копійки, але й ті копійки держава забрала на державну позичку.

Справа з цією позичкою така: Актив села (комуністи) призиває по одному селянинові в канцелярію і каже підписатись на держ. позичку нібн добровільно. Селянин, не маючи грошей, відмовляється. Але актив примушує селянина підписатись і дає йому папірець, що зветься облігація держ. позички. На ній написано, на яку суму селянин підписався. Колиж він уже підписався, то хоч укради, а на облігацію дай, бо державі гроші потрібні. І таким чином у селян витягають останні копійки.

Минулої осени примусили селян сіяти саму пшеницю. Пішли селяни позичати, аж бачать, а то самий послід. У кожного селянина 10 разів ліпша своя пшениця, як їх, але позичати мусіли, бо інакше карають. За позичену пшеницю мали селяни віддати свою, а до того як процент 9 кґ. від 100 кг. А коли прийшлось віддавати, то актив приказав віддати за кожних 100 кґ. позиченої пшениці 132 кґ.! А тепер і ту пшеницю, що нам залишилася, забирають на будучий урожай.

В останніх часах примушують нас іти в колектив, себто суспільно господарювати. Хочуть позносити селянські будинки та побудувати одну велику казарму, а до неї зігнати всіх селян, щоб усі разом там працювали і щоб ніхто не знав, що його власне. Селянство опирається, не хоче йти в колектив, а його обдурюють ріжними видумками й обіцянками.

Підчас революції селяни забрали поміщицьку землю. Більшовики казали, що земля буде по віки в руках селян. А коли люди стали обробляти землю, то більшовики видали закон, що вся земля (і б. поміщицька і селянська) рахується державною і ніхто не має права її продати, подарувати чи навіть заміняти. Заміняти землю можна тільки за окремим дозволом і без ніякої доплати. Зразу люди раділи землею, а

ГАВРИЇЛ КОСТЕЛЬНИК.

Через давню Угорщину.

4. Парістки ростуть.

Нема ніде — бодай я не знаю — такого веселого життя, як у Бачці. Це не перебільшення моїх діточих споминів, як це звичайно буває, але суща правда. Моя жінка, галичанка, коли перший раз найшлася в Бачці, перша звернула мені на це увагу: Я ніде не бачила такої веселости в людей, як тут. Від чого це залежить, докладно не вмію сказати. Сам матеріяльний добробут ще був би замалою причиною. Мабуть зложилися на те: мадярський зразок і примір (мадяри веселий нарід аж до самозабуття) тай ті соціяльні відносини, що Бачка це „національний Вавилон", де панує згода. Людина тут почувається тільки людиною (а не членом поневоленої нації, або членом пануючої нації, котра заєдно бачить небезпеку для свого панування) отже має малий круг журби.

Ніде музика частіше й густіше не грає, як у Бачці. На таких залізничих станицях, як у нас напр. Ходорів, Галич, у ресторані, що вечора грає музика. Ті ресторани находяться не в самій залізничій станиці, а напроти неї, звичайно з городом, або бодай з широкою ґалерією. І нераз можна бачити, як якийсь мадяр, серб, або й німець, очевидно підхмелений, одинцем витанцьовує чардаша під музику на очах поїзду, що власне заїхав на станицю.

Я висів у Вербасі (станиця на лінії Париж—Царгород). І не було мені до музики, бо мотивом моєї поїздки було відвідати стареньку матір, яка смертельно захоріла. Але кревні, що чекали на мене на станиці, після бачванського звичаю затягнули мене до ресторану „на поґар вина" Це була зимова пора, коли вчасно смеркається. За кілька хвиль уже заграли „тамбураші". Спершу грали мадярські пісні, потому сербські, аж тут, перериваючи розмову з кревняками, уважно прислухуюся: що вони грають. І сам собі не вірю. Тамбураші, серби й німці, грали *„Взяв би я бандуру"*, а по тій пісні *„Ой, не ходи, Грицю"*. Виконання ритміки було бездоганне.

— Пізнали нас! — запримітив мій стриєчний брат, що власне в Вербасі мешкає.

Ось бачите, як Україна розсівається по світі. Перед світовою війною це було неможливе. Але полонені українці підчас війни, „австрійці", що були в полоні на Україні, тай українські еміґранти (особливо з армії Врангеля) рознесли українську пісню по світі. Вербас це величезне село-містечко (15.000 мешканців), де в великій більшости німці, а серби й наші „руснаки" становлять меншости. Село, бо не має староства, суду; містечко, бо має ґімназію (8 клас) і вигляд містечка. Від Вербасу до Керестура, мойого рідного села, три милі.

Їдемо. Колеса повозу гуркотять під такт мадярських „думок і шумок". Хочу, не хочу — чую. Пробую перемогти їх — під такт сербських і українських пісень. Одначе перемагають вони. Думаю собі: видно, що й тут якісь „імпондерабілія" рішають. Цього бачванського простору — земля, як далеко глянеш, рівна наче стіл, без лісів, а між небом і землею безконечна порожня — цього простору, кажу, може, на вдовілля душі, заповнити тільки мадярська пісня, яка власне в таких порожнях виплекалась, і заступає шум лісів і удар грому, рвучий гірський потік і ґіґантичні гори... Радіо може нас повчити, що ритміка й взаїмне достосування в природі сходять аж до електронів.

Керестур це „Рим" югославянських руснаків. Шість тисяч мешканців — самих руснаків. Є більше родин, що первісно були мадярськими, румунськими, німецькими, а то й циганськими — тепер вони вже вповні порусначені.

Як тільки я приїхав, громадська рада прийшла привітати мене — „свойого письменника". Перед світовою війною це не далось би подумати. Нарід мав тільки племінну свідомість, але не національну. По війні бачванці оснували свою „Просвіту", яка видала вже кільканадцять книжок і видає тижневий часопис. Як на 20 і кілька тисяч руснаків у Югославії, це великий культурний доробок — за 10 років.

Авторами й головними працівниками цього руху — священики. Передовсім о. Мих. Мудрий, керестурський парох і предсідник „Просвіти", о. Юрій Биндас, куцурський парох і заступник предсідника „Просвіти", преосвящ. Д. Няради, крижевацький владика, і я. Редактором „Руских Новин" (так їх часопис називається) є чистокровний хорват, о. Юрій Павич, гр.-кат. парох у місті Новисад. По бачвансько-руськи навчився в Керестурі, де кілька літ сотрудникував.

Всі свої книжки, також шкільні, наші бачванці видають своїм лемківсько-словацьким діялектом. Інакше не могло бути. Якщоб бачванці не писали своєю мовою, то з одної сторони не були би в силі викликати в народі захоплення „Просвітою", а з другої сторони витворили би якийсь новий словянський „волапік", нікому непотрібний. Неможлива річ, щоби тамошні уроженці, одиниці, доки там на місці перебувають, правильно по українськи писали, що і я сам на собі вже нераз досвідчив, хоч я вже 23-тий рік у Галичині проживаю. Годі з окруження вискочити.

Мовою навчання в народніх школах, хоч вони державні, в наших бачванських громадах є бачванський український діялект. Взагалі наші бачванці в Югославії мають більше політичних прав, як українці в Польщі, хоч там тільки тисячі й то кольоністи (ще з часів Марії Тереси), а тут міліони в компактній масі, автохтони. Якось так пішла нам доля, що там, де — можна сказати — не було нас, ми піднялись (Бачка, Прикарпатська Русь), а де був наш „піємонт", там нас притоптано. Наші парістки цвітуть... Тільки парістки!

*

З сербських часописів довідався я, що в полудневій Сербії (в Македонії) є край, котрий називається „Ґаліція", люди — „ґалічане" й „ґалічанки". Галичина — Ґаляц (у Румунії) — Ґаліція в Македонії — це імовірно сліди, що по собі полишили давні ґаллі.

І та стара назва так „декому" завадила!

тепер всі віддалиб, аби тільки більшовики нічого до них більше не мали, аби їх лишили в спокою.

Все населення тепер так, як той чиряк достиглий. Тільки голкою кольни, а гній (материя) потече. Та тої голки якось ніхто не зважується взяти в руки... Все населення притиснене так, що й слова не можна сказати. Оттак ми тепер живемо...

Суд над українськими діячами в Харкові.

З Харкова прийшли вісти, що головний трибунал, який розглядає справу 45 українських діячів, обвинувачених в приналежности до тайної протибільшовицької організ. „Спілка визволення України", дозволив допустити на процес оборонців обвинувачених. Пятнацять найліпших адвокатів Радянської України добровільно зголосило свою готовість оборони українських діячів. Головних обвинувачених Єфремова і Чехівського боронитиме адвокат Ратнер, інших важніших обвинувачених боронить відомий предсідник Союзу київських адвокатів Пухальський і Виленський та Ривкін і Шац.

Напротязі 3 перших днів розправи відчитано акт обвинувачення, який робить дуже слабке враження тому, що весь опирається на підслуханих розмовах обвинувачених між собою та доносах чи підозріннях і здогадах. Перед процесом радянська преса твердила, що в обвинувачених підчас ревізії найдено програму „Спілки визволення України" і плян протирадянського перевороту, а тепер в акті обвинувачення не говориться про те ні слова. В акті обвинувачення нема найменшого документального доказу вини осіб поставлених перед суд і комуністи живуть тільки надією, що такі докази вини обвинувачених дадуть аж зізнання свідків, бо в іншім випадку цей процес скінчиться компромітацією радянського судівництва.

Сумерк кабінету Мекдональда?

З Льондону щораз частіше приходять вісти про невдачу уряду Мекдональда та про можливість його кінця. Дня 11. ц. м. на нараді в справі закону про копальні, уряд Мекдональда дістав 274 голосів, а 282 послів голосувало проти урядового проєкту. Консервативи і лібералн викрикали членам кабінету: „Ідіть до дому! Вже пора!".

Литовсько-чеська приязнь.

Дня 11. ц. м. у Празі литовський і чеський представники урядів підписали трактат приязни між цими двома державами.

СЕНАТ.

Промова сен. Трояна

(ік) При бюджеті мін-ства справедливости в сенаті сен. Троян звернув увагу, що сумно, аж правдиво українське громадянство поволі тратить довіря до польського правосуддя з вини політики мін-ства справедливости. Судівництво є політичною зброєю, а найкраще видно це в тенденції усунення зовсім зі судівництва українського елементу. У львівському апеляційному карному суді на около 30 суддів є двох суддів українців. Ще гірша справа з суддями присяжними. Самі судді поляки є нині в Польщі у своїй судейській незайманости звязані і не мають вже відваги видавати справедливих присудів там, де сторони є ріжної національности, особливо, коли по однім боці стоїть звичайний смертельник української національности, а по другому державний функціонар напр. поліціянт. Промовець ілюструє фактами своє твердження, що суддя поляк прийшов вже до переконання, що в сумнівних випадках краще підсудного українця засудити, шоби не наражуватися на кари. Колись у передвоєнних часах українці мали в кожному суді бодай 40 відсотків українських суддів, а нині не мають більше як 25 відсот., а й ці вимирають і після їх смерти українців на їх місце не приймають. Гостро виступає промовець проти незнання української мови, а то навіть свідомого нехтування її польськими суддями на українській території і цитує опінії закордонних фахівців, як дуже є потрібне ознання місцевої мови та виговору для справедливої видачі присудів.

Промова сен. Макуха.

(ік) Сен. Макух промовляв у сенаті при бюджеті мін-ства публичних робіт. Він зупинився над трьома точками діяльности мін-ства. Першою з них це рубрика, що взагалі Східна Галичина і східні землі отримують від мін-ства. Всі здобутки з часів Австрії марніють. В дальших виводах промовець торкається лісової господарки мін-ства головно в Карпатах, якої безпосередні наслідки виявилися в масових повінях. Широко оповідає промовець про умови сплаву дерева по Черемоші. Взиває міністра, щоби вже приступлено раз до регуляції гірських рік і потоків та охоронити населення від вічної загрози повені. Вкінці порушує справу відбудови, покликуючися на самі польські статистики, що сьогодня ще около 150.000 людей живе в землянках. Апелює до міністра стримати екзекуції за сплати позички на відбудову. Покликується на відповідь міністра на інтерпеляцію пос. Барана в справі прольонґовання позички Банку Рольного і екзекуцій, які цей банк виконує. Справді міністр оправдався, що він ані Рольний Банк безпосередньо з тим екзекуціями не має

нічого спільного, однак має спільне Банк Господарства Краєвого та інші державні інституції. В останнім уступі промови сен. Макух занимається дорогами на східніх землях і взагалі дороговою політикою уряду. Всі ці відносини викликують враження, що нема в Польщі уряду, який дбав би про найбуденніші справи і болячки населення східніх земель.

Робітники в СРСР приходять до розуму.

„Дні" поміщують лист тайної робітничої орґанізації в Москві, який поширювано серед селянства московської ґубернії. Робітники пишуть: „Товариші селяни! Ви вважаєте нас своїми ворогами, винуватими у всьому, що з вами виробляють комуністи. Ви вбиваєте робітників, які являються на селах, як лютих ворогів. Селяни! Ви робите помилку! У вас і в нас спільний ворог, який зміняє всіх у невільників. Ми знаємо, що між робітниками є злочинці, які шкодять вам, але є і ваші приятелі. Тому, як до вас приходить робітник, ви добре пізнайте його і приглянеться, чого він до вас прийшов. Злочинців робітників бийте, ваших приятелів щадіть і спільно обдумаймо, як позбутись спільного ворога, який хоче посварити селян з робітниками. Ми і ви, селяни повинні домагатись: свободи віри, свободи слова і знищення цензури, свободи селянських і робітничих союзів, тайного голосовання при виборах, припинення арештувань, висилки в Сибір і розстрілів, повного права власности на добро здобуте чесною працею, свобідної торгівлі, ненарушного права на землю, яку селянин з родиною обробляє, рівности всіх працюючих.

Ми творимо братство селян і робітників, вступайте до братства".

Льойд Джордж занедужав.

„Н. В. Журналь" повідомляє з Льондону, що Льойд Джордж нагло підчас горячих дебат у парляменті занедужав. Його відвезено до дому і віддано під опіку лікарів. Причиною недуги було сильне поденервування.

ПАНАЇТ ІСТРАТІ.

Прелюдія до свят революції.

У кипучій Москві не було місця навіть на мешкання для миші. А мишей і щурів, яких 2000, збилось з усіх закутин землі. Усіх народів. З ріжними апетитами.

Найбільша держава світа, а найбідніша надривала свою касу, щоб видержати таку подію. Чи могло бути інакше і чи варт знущатись над „маєстатами"? Та моя мета — сказати лише правду, тоном сповіди, яку я почав, і мені поміркти тим легше, що в даному випадку і я належав до святочних гостей.

Правда: ми стояли перед велитенським зусиллям більшовизації: „незалежні уми" були запрошені, щоби бачили пролетаріят при праці. Я не є прихильником таких спроб і скажу чому, але їх треба приняти як факт, з менту, коли поготовлюсь, що не можна будувати соціялізму в одній країні; тому-то треба старатись пропаґувати його скрізь, користаючи з усякої нагоди. Такою нагодою було 10-ліття революції.

Гості — це були люди скликані трохи наосліп, „незалежні уми", які видавались більшовицькому урядові ще найвигідніші і вони могли тільки глядіти на те, що їм показували і казати те, що лицювало.

Ось і все непорозуміння. Уряд і гості відвернули румунську приповідку: „Той, що робить те, що може, каже те, що знає". Комуністи робили зовсім щось противлежного до того, що могли. І ясно, що їм не вдавалось. Зате запрошені гості говорили те, чого не знали. І це їм вдавалось. Хочеш ошукати злодія, мусиш бути вдвоє більшим злодієм.

Коли пролетарська держава — яка перш за все повинна бути моральна, а коли є бідною то є нею тільки тому, що сама цього хоче — ставить усю свою гру на ошуку, тоді вона може зустріти на своєму шляху тільки ошуканців. Тут іде діло не про саме свято революції, а про всю комуністичну тактику.

Хитрі ідеалісти з усіх „Політбюро" і всіх „Комінтернів" можуть завертати голову, горді на своє знання великої політики, партійної доктрини і уміння „підносити" масу. Хто хоче будувати, мусить уміти робити цеглу. А робітнича кляса вміє робити цеглу лише на цегольні *під фаховим і відповідальним проводом інжинірів*. І так воно мусить бути. Можуть мене відсилати досхочу за цитатами до Маркса й Леніна: те, що я сказав, знаю з досвіду і в розуміння життя, а цього не можуть навчити мене люди, що все своє життя сиділи в шпарґаллі книжок і займались виключно тим, що вивертали зміст книжок.

Робітнича кляса робить *усе* і треба їй дати *все*. Згода. Череда баранів також завдячує все сама собі. Та на те, щоби зробити баранів щасливими, досить було би вирізати всіх хижаків на землі, разом з людиною — а все-ж з менту, якби щезли всі ті, що їдять баранину, барани не стали би від цього щасливішими. З одного боку треба би навчити робітників, як виробляється та складна пожива, якою вони живуть, а з другого боку охоронити їх перед неминучою катастрофою, що людська череда баранів стане стадом вовків, — а такої небезпеки нема, коли маємо до діла з дійсними баранами.

У цьому вся проблема. Її не можна розвязати підбехтуванням апетитів при помочі приваблевого крику:

— Хто хоче бути з нами? Тут починається щастя!

— Я, я! — відповість неґр, що приїхав із глибини Африки на „Всесвітній Конґрес" угнетених народів і рас.

— Ти? Ах, любчику! „Пожалуста!"

І ви хапаєте цього неґра, напихаєте його як індика, показуєте з усіх площадок, кажете йому торочити нісенітниці, а накінець, щоби зачудувати канібальський світ, саджаєте його на окривавлений престол Романових і його фотоґрафуєте.

Це робили в Москві і про це довідався я, на жаль, занадто пізно. Бо був би виїхав негайно. У бачив, як усі інші, неґра з надутою пикою, яка варт була поличника. Він пхався на всі трибуни, кидався на всі полумиски з куркою, захлипувався міцними словами комунізму від паради, коли грали „Інтернаціонал" хрюкав і підштовхував нас, щоби ми так само як він промовляли і ревіли про перемогу СРСР.

Можна було блювати від такого видовища.

На місяць перед моїм відїздом, я зайшов до одного фотоґрафа на вул. Тверській, щоб замовити знимку до пашпорту. Я побачив великий образ. Це був той-же неґр. З роззявленою від сміху мордою, з розставленими ногами й руками, у непристойній позі, на величнім фотелі. Над його головою відбивала корона і царські орли.

— Чи це не царський престол? — спитав я фотоґрафа.

— Так.

— Будь ласка, дайте мені три такі знимки.

Я очам своїм не вірив. Збираючи інформації, довідався я далі, що наш неґр, член „Партії Леніна" і скарбник муринської комуністичної орґанізації, „вилетів" з неї, хоча не належав до опозиції, але зїв жабу.

Я розумію, що в 10 літ після вбивства царя-тирана, царський престол, можна, коли цього треба, спалити на площі, але не розумію, чому треба його вживати до світової маскаради.

І щоби висловити мою думку до кінця, не розумію, що може робітничій клясі прийти з того, що в Москві нині кажуть неґрові присісти задком царський престол, а завтра вкладають корону цього-ж царя до рук французького письменника, тому, що один і другий „належать до спільного фронту", — що цій клясі з того, коли сфотоґрафують такого неґра-ошуканця і великого письменника, кожного з іншим посмертним царським трофеєм, на те, щоби таку фотоґрафію помістити потім на обгортці журналів, так, немов би хотіли сказати пролетаріятові: як довго не є в силі ми дати тобі збіжа, то бодай це, покищо, робимо для тебе, в сподіванні кращих часів.

Ні — я таки інакше розумію революцію!

Знову кольонізаційні закони.

Нова сецесія українських і білоруських послів.

(ік) Під проводом пос. Плюти (Стр. Хл.) відбулося засідання комісії земельних реформ, присвячене знову м. ін. кольонізаційним законам. Перед денним порядком забрав слово *пос. д-р Ст. Баран* і пригадав факт, що на попередньому засіданні комісії, в пятницю 7. березня ц. р., не вважаючи на внесок українських і білоруських членів комісії, щоби дальші наради над двома проєктами в справі військового осадництва вести щойно після предложення мін-ством земельних реформ точних статистичних матеріялів, комісія все таки приступила до дальших мериторичних нарад в неприсутности українських і білоруських послів, які наради покинули і приняла поправки референта в другому читанні, яких раніше членам комісії не роздано і після другого читання перевела негайно третє читання всупереч виразній постанові 17. статті реґуляміну нарад сойму. Проти цього запротестували представники українського і білоруського клюбів у маршалка сойму Дашинського, жадаючи, щоби голова комісії пос. Плюта поставив на комісію наново третє читання обох проєктів. Дальше пос. д-р Баран подав до відома, що 11. ц. м. відбулася у марш. Дашинського довша конференція, пос. Плюти, як голови комісії, пос. Клєщинського (ББ), як референта і послів Хруцького та Єреміча, як представників українського і білоруського клюбів. На тій нараді марш. Дашинський висказав погляд, що комісія може реасумувати гу ухвалу і привернути третє читання проєктів. Пос. д-р Баран підкреслює з притиском, що тут свідомо нарушили 17. статтю реґуляміну задля інтересів польської військово-осадничої політики, яка нищить життєву основу українського і білоруського народів. Тому ставить внесок на реасумцію ухвали з 7. III. ц. р. щодо третього читання принятих проєктів і на доручення голова комісії поставить наново на денний порядок одного з будучих засідань. Тому, що над внеском на реасумцію не може бути дискусії крім заяви проти внеску, референт пос. Клєщинський заявився проти внеску пос. д-р Барана, після чого переведено голосування. За внеском пос. д-р Барана голосували лише українці і білорусини, а проти нього всі поляки. Тоді на знак протесту проти тенденційного ломання реґуляміну сойму в користь кольонізаційних законопроєктів посли д-р Баран, Заваликут і Єреміч покинули салю нарад комісії, котра дальше радила. Справи не полагоджено і вибрано лише підкомісію для підготування обох законопроєктів.

Свобода переношення адвокатської канцелярії.

(ік) Правнича підкомісія рішила в присутности міністра судівництва Дуткевича проєкт у справі свободи переношення адвокатів і адвокатських апліќантів і в справі зміни вимог до виконування адвокатської професії в Галичині переслати адвокатським палатам і радам до заопініювання і тому засідання відложено.

Сенат приняв бюджет.

(ік) Після закінчення бюдж. дебати у сенаті, приступлено до голосування над бюджетом. *Внесок Українського Клюбу на відкинення бюджету впав.* Також упав внесок лівиці на счеркнення 1 зол. з диспозиційного фонду премієра. За тим внеском голосувало 42 на і 42 проти. Марш. Шимановський рішив против внеску. Переведено незначні зміни в бюджеті, а саме ухвалено фонд польської національної культури у висоті 2 міл. зол. і принято цілу низку підвишок при бюджеті мін-ства закордонних справ. М. ін. підвищено фонд пропаґанди на 2 міл., зате відкинено внесок на підвищення диспозиційного фонду мін-ства військових справ на 2 міл. (50 голосів на 43). В бюджеті мін-ства внутр. справ привернено суму 250.000 зол. на підготовку нової конскрипції. Після ще деяких інших незначних поправок принято скарбовий закон і бюджет в цілости. З тими поправками бюджет поверне на завтрішне засідання до сойму.

Кріза уряду.

(ік) Сьогодня є дальшому єдиною актуальною політичною справою вважається завтрішне голосування над вотум недовіря міністрам Причорові і Червінському. У звязку з вчорашнім виступом у сенаті прем. Бартеля не підлягає жадному сумнівові, що внески на вотум недовіря перейдуть великою більшістю, а тому, що прем. Бартель кладе на себе заяву солідарности, вже сьогодня ґлядять на уряд п. Бартеля, як у стані димісії. Найбільше імовірною концепцією є те, що уряд зголосить свою димісію і дістане доручення вести тимчасово аґенди. Тимчасом буде зачинена бюджетова сесія і після того буде іменований новий уряд на чолі з п. Бартелем у незміненому складі, або з цілком незначною зміною.

Резолюція Українського Клюбу в справі емеритур на сенатському форум.

(ік) При ділянці ренти й емеритури забрав у сенаті слово *сен. Децикевич*, який пригадав цілу заплутану історію емеритур і історію т. зв. віденської концесії та її практичне значіння і правні сумніви, які вона може викликати, коли уряд схоче дальше зупиняти справу емеритур. Можна побоюватися, що коли конвенція буде навіть всіми державами ратифікована, то мін-ство фінансів скаже, що треба ще окремого закону і признання емеритам, нинішнім нуждарям, емеритур зазнає дальшої проволоки. Коли уряд гадає, що досить віденської конвенції, то повинен в тій справі скласти зобовязуючу заяву. В іншому випадку не чекаючи на ратифікацію всіми заінтересованими державами повинен предложити законопроєкт, який згідно з конвенцією змінив би емеритальний закон. В цьому напрямку промовець зголосив відповідну резолюцію. На кінці своєї промови сен. Децикевич навів статистику старих і нових емеритві у Польщі, з якої вийшли застрашаючі цифри про надмірну скількість емеритів, які обтяжили державний скарб, будучи в молодому віці і здібними до праці.

Резолюції: 1) Сенат кличе уряд, щоби негайно зробив відповідні заходи в ціли виконання закону з дня 19. грудня 1919 р. Дневник Держ. Зак. ч. 3. позиція 27. з року 1919 та постанов віденської конвенції з 30. листопада 1923. в справі урегульовання емеритур бувш. державних і військових функціонарів з австрійських часів. 2) Сенат кличе уряд, щоби негайно предложив законодатним палатам законопроєкт про зміну емеритального закону в напрямку зрівнання емеритів займанницьких держав з польськими емеритами. 3) Сенат кличе уряд, щоби переносив у стан спочинку цивільних і військових емеритів лише в випадках справді необхідних з огляду на добро служби.

8,000.000 на вибори.

(ік) Спеціяльна бюдж. підкомісія під проводом пос. Ратая займалася бюджетовим зачиненням за рік 1927-28, себто тими позабюджетовими видатками торішнього уряду, за які поставлено перед державний трибунал мін. Чеховича. Реферував пос. Ліберман. Він заявив, що коли комісія стоїть сьогодні перед доконаним фактом, мусить приноровлювати інші критерії ніж коли би уряд вимагав видатків у соймі підчас ухвалення бюджету. Тому величезну більшість доконаних видатків треба безумовно затвердити, однак є видатки, які затвердити неможливо. До них належить надзвичайний диспозиційний фонд ради міністрів в сумі 8 міл. зол., які ухвалено дуже таємничо, при чому знову пригадаю, що на листі марш. Пілсудського, в якому казано про 5 міл. зол. потім справлено чорнилом на суму 8 міл. Не підлягає жадному сумнівові, що ці гроші було передано тодішньому міністрові внутр. справ ген. Складковському, який одинокий має детайльне їх вирахування. Однак бувш. міністр Складковський відмовився від зложення в тій справі зізнань. Дальше неможливо затвердити тут сум на надзвичайні субсидії для „Ґазети Львовскої“ і „Ґазети Познаньскої та Поморскої“, та автомобілю для львівського шкільного куратора, на нові меблі в мін-стві внутр. справ, на зміну бруку на подвірю мін-ства справ і т. д. Референт заповів, що тому зголосить внесок на незатвердження позабюджетових видатків з 1927-28 року і згідно з опінією Найвищої Палати Контролі внесе на неуділення урядові абсолюторії з його тодішньої господарки. Закінчення дебати припаде у вівторок.

Внесок на поставлення мін. Складковського перед Державний Трибунал?

(ік) У звязку з нарадами бюджетової підкомісії над рахунковим замкненням з 1927-28 р. в соймових кулюарах появилася вістка, що клюби лівиці зголосять внесок на поставлення перед Державний Трибунал бувш. міністра внутр. справ ген. Складковського, що до якого нібито устійнено, що він диспонував сумою 8 міл. зол. признаною йому радою міністрів поза бюджетом на виборчі цілі.

Зі спортового життя.

Речинці розгривок України.

Речинці розгривок І. дружини України у львівській А-клясі устійнено на цей рік такі: 6. IV. Україна—Світезь, 13. IV. Україна—Явіна, 27. IV. Погонь І. Б.—Україна, 4. V. Україна—Ресовія, 18. V. Польонія—Україна, 29. V. Чорні І. Б.—Україна, 1. VI. Україна—Гасмонея, 19. VI. Україна—Погонь (Стрий), 22. VI. Україна—Лехія. В другій рунді: 29. VI. Світезь—Україна, 6. VII. Явіна—Україна, 13. VII. Україна—Погонь І. Б., 20. VII. Ресовія—Україна, 27. VII. Україна—Польонія, 10. VIII. Україна—Чорні І. Б., 15. VIII. Гасмонея—Україна, 17. VIII. Лехія—Україна, 24. VIII. Погонь (Стрий)—Україна. Клюби, подані на першому місці, є господарями.

Процес у Харкові.

Зізнання акад. Єфремова.

Польські часописи повідомляють із Харкова про процес 45 українців таке: Дня 12. березня зізнавав головний обвинувачений акад. *Єфремов. Предсідник суду спитав акад. Єфремова: До чого ви змірялц в вашій політичній акції? Таж Україна істнує як република в Радянському Союзі.*

Акад. Єфремов відповів твердим, виразним голосом: Хочемо незалежної України.

Коли предсідник спитав Єфремова, чи то правда, що він удержував звязки з повстанцями на Україні, які боролися проти СРСР, Єфремов відповів: Так, це правда.

На запит, яке було його відношення до смерти Леніна, Єфремов відповів, що не памятає.

Процес відбувається в атмосфері надзвичайно неприхильній для обвинувачених. Акад. Єфремов пять разів просив, щоби перервали переслухання, бо він премучений цілоденними відповідями на питання. Суд відмовив його просьбі.

Процесові, що відбувається у харківській опері, прислухається тисячна товпа змобілізованих комуністів.

НОВИНКИ

— **Ще одна рептилька.** На днях появилася у Львові ще одна рептильна ґазетка, тижневик „Наша Земля“, що від першої до останньої сторінки розпливається в похвалах для СРСР і всіх тих експериментів, що там переводяться. Як видавець і відповідальний редактор „Нашої Землі“ фіґурує молодий студент Олександер Юркевич. Видно, що ще за мало тої руїни, що її ширять у нас усякі „Сили“, „Сельроби“, „Ради“, „Праці“ і т. д. і тому в підмогу їм явилася й „Наша Земля“.

— **Хореоґрафічний Вечір на дохід студентів у Подебрадах.** Недавно видано відозву до українського громадянства в справі допомоги голодуючим студентам в Подебрадах. Ще раз пригадуємо і поручаємо горячо серцям всіх земляків жахливу картину наших молодих братів і зазначуємо, що уладженням на їх користь „Хореоґрафічного Вечора“ занялася, поруч згаданого в відозві Комітету і Філія Т-ва Опіки над Молодю. — „Хореоґрафічний Вечір“ відбудеться не як перше було оголошено 16. березня, але **дня 31. березня** ц. р. і то в великій салі Лисенка. Подробиці будуть подані в афішах.

— **З приводу смерти Ф. Федорцева** редакція „Діла“ дістала заяви співчуття від пп.: Василя Стефаника з Русова, д-ра Зенона Кузелі з Берліна, Гнідана з Томашова і М. Омельченкові з Праги.

— **Робітник зневажив чинно князя.** У Кенігсберґу відбулась розправа проти робітника К., який ідучи вулицею, штовхнув ліктем б. наслідника німецького престола князя Вільгельма, а коли князь почав лаяти його, робітник вдарив б. престолонаслідника в лице. Обвинувачений засуджений на 2 місяці вязниці.

— **З розпуки за братом померла сестра.** В селі Раків біля Каліша автомобіль переїхав 6-літнього хлопця Ришарда Покривецького, якого колеса розшматували на дрібні куски. Сестра вибитого хлопчика, 16-літня Софія побачивши брата роздавленого на дорозі, попала в нервовий розстрій і в приступі шалу, скочила до ріки. Сусіди витягли з води її мертве тіло й одного дня в родині Покривецьких були два похорони.

— **Такому добре й женитись.** Італійський престолонаслідник князь Умберто коли був кавалером, діставав річно 2 мільйони лірів платні, а тепер коли вженився, дістав для жінки 1 міліон підвищення.

— **З димом.** Американці й американки прокурили торік з пару міліярдів долярів. Це видно з того, що міністерство скарбу у Вашинґтоні торік одержало податку від усіх тютюнових промислів біля 450 міліонів долярів. А це тільки частина приходу тих промислів. Найбільше американці й американки скурюють папіросок (цигареток), бо від того одного промислу мала торік Америка податку 357 міліонів долярів. Всі решта тютюнові промисли як виріб цигар, люлькового тютюну, жвачки, табаки, паперців, туток, дали разом податку менше як 100,000,000 долярів.

— **Сила жидівських фармерів в Америці.** Колись жидам був заборонений вступ до Америки, а сьогодні начисляють від 80 до 100 тисяч самих жидівських фармерів. Ще перед 30 літами ледви яка тисячка з них займалася фармерством, а сьогодні вони управляють около одного міліона акрів землі. Є навіть окреме рільниче жидівське товариство в Ню Йорку. Це товариство займається розсадженням жидів по фармах. Останнього року поселило жидівське рільниче товариство своїх одноплемінників на фармах в стейтах Коннетікат, Делевер, Месачусетс, Мишиґен, Ню Джерзи, Ню Йорк і Пенсильвенія. Товариство повірило около 450 фарм і щойно тоді порадило своїм клієнтам їх купувати. За сі фарми заплачено разом 492,156 долярів, отже пересічно 7.132 дол. за одну фарму. Пересічний капітал, що був у руках купуючої родини, виносив 3.977 долярів, а пересічно заплачено готівкою за кожду фарму 2.319 долярів. Решту заплачено позичками, які зістаралося рільниче товариство. Минулого року більше ніж коли інакше звертались жиди до свого товариства за фармами. Видно надоїло і жидам непевне життя по містах, хоч як вони не привичні до життя на ріллі.

— **Діти вчать батьків.** Нюйорські ґазети пишуть, що в цих днях здало „іспит грамотности“ перед комісією нюйорського стейту 97 батьків імігрантів, котрих навчили читати і писати їх діти, школярі і школярики. Із цього приводу ґазети висловлюють признання батькам, що не були горді вчитись у своїх дітей, а також дітям що не погорджували батьками яких треба вчити, але пильно взялись до трудного діла як на свої маленькі сили та довершили успіху. Додають ще, що Вуйко Сем може похвалитись такими дітьми, хоч самий не брався розсівати неграмотности старших іміґрантів. Але це була тільки бесіда про грамоту, про навчення читати й писати. Одначе міністер праці з Вашинґтону Джеймс Дж. Дейвис, пише в журналі „Ди Говм Меґезин“, що його, старшого чоловіка і міністра, навчили дуже багато і дуже важного йогож власні діти. Починає Дейвис з того, що звичайно батьки не вміють виховувати своїх дітей, бо вони тільки наслідують своїх батьків, як ті їх виховували. Дейвис має найстаршого синка 11 літ і чотири молодші донечки. Міністр не гордиться і смирно по людяному признається, що власне ті маленькі його діти дуже багато його навчили. Він так пише про те, чого вони його навчили: Перше всього пізнав я, що кожда дитина це зовсім відмінна особистість. Мої діти навчили мене шанувати їх як людей і також шанувати всіх дітей. Бо правду казати, діти це люди так як і ми. У вихованню дітей треба порядку, ладу і дисципліни, але не треба вічного приказування ані гострого, різкого поведення. Бо батьки повинні дістатись до серця дитини, а ніколи не дістануться гострими наказами і криком, або побиванням дітей. Мій батько держав дисціпліну дома, але також шанував мене і завсіди старався розуміти мене як приятель приятеля. Далеко лекше вести дитину, шануючи її і розуміючи, як видаючи безупинно накази та розпорядки. Спершу вам, батьки, важко признавати дітей за самостійних людей, як і мені було прикро, але це вас взаїмно наблизить і дасть змогу себе пізнати та полюбити і шанувати. Батьки, котрі у відношенні до своїх дітей, не хотять бути власне тільки старшими дітьми не зазнають батьківського щастя. Шануйте своїх дітей і будьте їх приятелями, а зазнаєте найбільшого щастя на землі. Далі, мої діти навчили мене, що діти далеко розумніші ніж батьки про них думають. Діти далеко швидше пізнаються на сторонніх людях, що приходять до хати, аніж батьки. Діти також мають свої малі траґедії і переживання. Не гадайте, що вони їх не болять так як і старших. З дітьми я переживаю життя другий раз. Вони пригадують мені мої молоді літа. Я сподіваюсь, що буду ще дідусем та що ще раз пригадаю собі молодість й товаристві з унуками. Я так собі думаю, що коли я мою рідну матір „научив“ ще малою дитиною бодай одробиночку того, що мене навчили мої діти, то я дав їй тогосамого щастя, що мої діти дали мені. Слід ще додати, що кромі своїх 5 дітей, міністр Дейвис стикається з 1.400 дітьми сиротами товариства Мус в шкільному місточку Мусгарт. Він дає провід у вихованню цеї дітвори.

— **Музично-літературний Вечір Червоної Калини в Станиславові.** Як довідуємося, видавництво „Червона Калина“ улаштовує в суботу 22. ц. м. Музично-літературний Вечір в Станиславові. На програму Вечора складаються найновіші музичні твори українських композиторів у виконанні відомої співачки І. Синенької-Іваницької та композитора й пяніста Нестора Нижанківського і твори молодих українських письменників згуртованих при „Червоній Калині“ Ю. Шкрумелюка, В. С. Левицького, Меріяма, М. М. Мельника і Ол. Бабія.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла“ в статті „По тім боці Збруча“ (Лист зі Скали), подано на вступі: „На терені Скалатщини“... Має бути: „На терені **Борщівщини**“... В новинці п. з. „Радикальний спосіб позбутись аліментів“ село **Бичківці**, пов. Чортків, перекручено на Бичковиці. — Під статтею „Про шовківництво“ випав підпис її автора, проф. **С. Филипчака.**

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 13. березня н. р.: за масло експортове солене й несолене пріма по 5·30 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол. за літру сметани 1·80 зол.; яйця копа 5·40—5·60 зол.

З судової салі.

Семий день розправи проти майора Рильського.

Семого дня розправи зізнавав далі Францішок Ставинський, якого зізнання кидають світло на майора Рильського підчас його військової служби. Ставинський твердить, що вояк, який дістався під команду Рильського, міг посивіти за пів години. Свідок згадує також, що після трагічного випадку в Пітричах польовий сказав йому по українськи: „Майор застрілив жінку“. Цей польовий незабаром помер серед дуже підозрілих обставин, таємничою смертю.

Другий свідок, економ у фільварку першого чоловіка Рильської, Ясінського, Янкель Песель, зізнає, що Рильська була особою лагідною, хоч нервовою, зброї не носила ніколи і боялася револьвер взяти до рук, так, що свідок, довідавшись, що Рильська застрілилась, не міг повірити, щоби вона могла на це здобутись і пізніше він довідався від Войни, що Рильська не застрілилась сама, та що Война бачив, як Рильський, застріливши жінку, втікав із парку.

Свідок Марія Чайківська, 40-літня кухарка і любовниця майора Рильського, зізнає так, що з кожного її слова замітна тенденція боронити майора і представити його невинним. Вона твердить, що Рильський не був супроти жінки брутальним, а як часом і бив її чи потягнув за волосся, то це були тільки жарти. (Публика на салі сміється і перешіптується: „Гарні жарти! Офіцерські жарти!“).

Чайківська твердить, що Рильська була дуже злою людиною і завжди дратувала майора, а Рильський завжди уступав їй. Критичного дня по обіді сама пішла до парку, а Рильський пішов спати. Коли майорова довго не вертала з парку, Рильський питав, де його жінка і сам не хотів сідати до підвечірку, тому післав Чайківську шукати майорову. Чайківська найшла Рильську мертву в дуплі ясеня і перестрашена закликала Рильського, який прибіг до жінки, припав біля неї на коліна і наказав не рушати тіла покійної, доки не прийде поліція.

Дальші зазнання не вносять в процес нічого нового.

Громадянство студенству.

Товариство Прихильників Освіти у Львові, яке зорґанізувало й веде допомогову акцію для українського студенства, сьогодні примушене з браку фондів обмежитися до несення помочі тільки кільком найбільше потребуючим студентам (-кам) і майже не в силі виконувати завдання у несенні матеріяльної і моральної помочі загалові студенства в краю і за кордоном. Збірки, які Товариство переводило у місяці вересні на допомоговий фонд студенства, ізза дозволу адміністраційних властей переводити їх тільки в одному дні (давніше можна було збирати через цілий місяць) не дали богато і сьогодні фонди Т-ва по півроку діяльности зовсім вичерпані.

Український студент ситуований може найслабше з поміж усіх інших студентів. Коли напр. польські часописи подають, що на прожиття і то у польських академічних домах потрібно пересічно 170 зол. (сто сімдесять) на місяць, то український студент в Українськім Академічнім Домі живе пересічно з 70 зол. (сімдесять). Коли ще зважити, що економічна скрута відбилася теж і на студенстві, та що ці мінімальні суми (від 50 зол. або й менше), які присилають студентам батьки, постійно меншають, то легко зрозуміти гірке положення українського студента. А хто ще хотів би заглянути до студ. харчівні — то побачив би, як живе український студент, скільки напр. студентів їсть тільки частину обіду чи вечері. Поміч для студенства потрібна сьогодні у більшій мірі ніж колинебудь.

І тому Т-во Прихильників Освіти у Львові вважає сьогодні своїм обовязком звернутися до громадянства зі закликом допомогти українському студенству, не забувати про допомоговий фонд для нього. Нехай кожний український громадянин (-ка) стане членом Товариства і вплатить оцю невелику суму, вписове 2 зол. (два) і 1 зол. (один) місячно вкладка, а Товариство зможе допомогти фондами з цих вкладок кільканайцятьом студентам. Нехай кожний, хто може, вишле раз чи два рази в році свій даток на допомоговий фонд, а піддержить тим Т-во Прихильників Освіти у виконуванні його тяжкого й великого завдання: опіки над студентською молоддю. Українське громадянство все відчувало й розуміло недолю студенства, кожного року відгукалося щиро на заклик нашого Товариства, і тому віримо, що й сьогодні воно відгукнеться на наш заклик, в якому тільки звертаємося з проханням до громадян ставати членами Т-ва Прих. Освіти у Львові і присилати датки на допомоговий Фонд студентству через почтові складанки, долучені у цьому числі часопису.

Товариство Прихильників Освіти у Львові, вул. Супінського ч. 21. конто в П. К. О ч. 153·735.

За Управу Т-ва: **сенатор Децикевич Володимир,** голова; **В. Левицький,** секретар; **д-р Л. Макарушка,** скарбник.

Лист до Редакції.

Варшава 12/3 1930 року.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте на сторінках Вашого Шановного Часопису дати місце для освітлення такої справи.

В ч. 56 московських „Ізвестій“ з дня 26. лютого ц. р. вичитав я відомості про акт обвинувачення проти 45 членів української орґанізації „Спілка Визволення України“, що їхній процес оце тягнеться в Найвищому Суді української рад. республіки у Харкові. Зі скороченого акту обвинувачення в згаданому часописі виходить, що головний обвинувачений у цьому процесі акад. Єфремов признався начеб то, що орґанізував він протисовітську „Спілку Визволення України“ на підставі інструкцій, одержаних від української політичної еміґрації за кордоном і що в 1926-ому році одержав він від мене листа, в котрому я намовляв акад. Єфремова прискорити орґанізацію тієї „Спілки“.

З огляду на вище наведене вважаю за свій обовязок ствердити ось що:

1) Жадних листів до акад. Єфремова в р. 1926 не писав. Єдиний і останній лист, якого вислав я до акад. Єфремова з закордону, був висланий в р. 1922. В листі тому не торкався я жадних політичних справ і запитував його єдино про долю моїх археольоґічних здобутків, залишених мною в Академії Наук у Київі. Стверджую катеґорично, що, поза цим листом, жадної кореспонденції ні з акад. Єфремовим ні з ким іншим з обвинувачених не підтримував.

2) Заявляю, що ці обставини можу ствердити під присягою перед судом того краю, в якім зараз живу.

3) Оскільки акт обвинувачення стверджує, що проф. Єфремов признався, що одержав від мене листа згаданого змісту, яж з свого боку катеґорично стверджую, що жадних листів, що про них згадує акт обвинувачення, не писав, очевидним є висновок, що або зізнання проф. Єфремова були сфальшовані Д. П. У., абож сфальшовані були мої листи, щоби здобути матеріял для обвинувачення.

Факт цей як найкраще ілюструє всім добре знану методу провокації та підступу, що нею користується Д. П. У.

З повагою до Вас, Пане Редакторе, остаюся

Левко Чикаленко.

Дописи.

ЖОВКВА. (Будова Повітового Дому. — Життя товариств. — Концерт „Просвіти“). Культурно-освітня праця в Жовківщині в останні часи йде живим темпом. Найвизначніше діло повіту — це будова Українського Повітового Дому; в осінні місяці покрито уже за

ком величавий одноповерховий будинок з салею на вистави, а тепер, з весною прийдеться викінчувати будинок внутрі. На будову збираються жертви в цілій Жовківщині, але на жаль, тільки деякі громади сповнили свій обовязок і дали на отсю ціль більші жертви в грошах і натураліях; інші чекають очевидно, аж сусіди зачнуть в часописах випоминати їм байдужість. — Вистава української книжки, що відбулася в жовтні заходом філії „Просвіти", розбудила зацікавлення до книжок; деякі бібліотеки збільшилися вже новими закупами, інші використають березень, як сезон дешевої книжки, для збогачення добрими книжками. Читальні „Просвіти" відбувають тепер горячково загальні збори. Причинився до того розпорядок старества, що читальні, які протягом року не відбули зборів, будуть розвязані. Отже нема злого, що не вийшлоб на добре. Відбулися також загальні збори філії Товариства Охорони Воєнних Могил при значній участи міщанства; колиб товариство зібрало значніші фонди, можнаб подумати про трівке впорядкування могил з української визвольої боротьби, яких є тут немало. В льокалі „Бесіди" почалися наукові виклади при співучасти кружка „Учительської Громади". — Дня 9. березня відбувся в Жовкві просвітянський концерт, улаштований філією „Просвіти". Велике враження зробила майстерна промова сенатора М. Галущинського про освіту й самоосвіту; горячі, сердечні слова, звернені до молоді, як надії нації, не залишаться без відгуку. Хорові продукції виконали два хори: один жовківський під батутою о. А. Труха ЧСВВ (бувшого сотника УСС), другий селянський з Глинська під проводом п. М. Завадки. О. Е. Боднар співав барітонові соля, п. Галя Муцовська відіграла на фортепяні фантазію Шопена, крім того з сопрановим сольом виступила молоденька Ів. Куликівна. Були також три декламації. Не хочемо додавати шаблъонових похвал, що концерт удався; про це свідчила найкраще битком набита саля і рясні оплески слухачів.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

„Засвистали козаченьки", народній співанник з нотами і малюнками В-во „Театральна Бібліотека". Львів 1930. Стор. 64. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ", ілюстрований журнал історії та побуту. Річн. II., ч. 3. за березень 1930 р. Зміст: О. Бабій: Емігрантам; Л. Ясінчук: Стрілецькі громади в Америці; Вас. Бачинський: Повстанчий відділ брацлавського повіту; Осінь 1918 р. на Харківщині; Кватира у Хайки — спомин Ір. Шмігельської-Климкевичевої; З діяльности філії Т-ва охорони могил у Чорткові; Ст. Гайдучок: Слідом санітарної служби в 4. золоч. бригаді; М. Середа: Отаманшина; д-р Яр. Пастернак: З великого часу; Пор. Аріо: Нарис історії XIV. бригади УГА; Матеріяли і документи; Рецензії та замітки; Бібліографія.

„НОВА ХАТА", журнал для плекання домашної культури. Виходить раз у місяць. Рік VI. Ч. 3. Львів, березень 1930. Зміст: Л. Бурачинська: Про східні килими; Ст. Сірополко: Новини української дитячої літератури; Марта Тернопільська: Дисонанс; З музичного світу; Анна Тарасевич-Ортинська: З воєнної літератури; Міля Курдидик: Улюблені домашні звірятка; Кум-Кума: Пластунка; Ріжні вісти; М. О-ва: Олена Мароти-Шольстерова; Моди; Ручні роботи; д-р Е. Дурделло: Косметичні поради; Приписи; Ради господиням; Н. Гарін: Діточі літа Тьоми; Ілюстрації.

„ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ". Річник XLIII. Ч. 2. Львів, 25. лютого 1930. Зміст: Енцикліка Його святости Отця нашого Пія, Божим Провидінням папи XI. про щасливо дожитий 50-тий рік свойого священства. Енцикліка св. Отця „Meus Nostra" о духовних вправах; Офіціяльна енунціяція Впреосв. Митрополита Андрея про номінацію епископом помічником Преосв. епископа д-ра Івана Бучка; Зарядження Торжественного Богослуження надолуження за зневаги Бога й святотатства більшовизму та всі жертви переслідування християнської віри в Радянській Україні, Білоруси й Росії в ціли упрошення закінчення тих переслідувань; Офіціяльні вісти й розпорядки митрополичого ординаріяту і львівської митрополичої капітули.

„Бюлетень Гетьманської Управи". На правах рукопису. Ч. 3. Березень 1930. Зміст: Лист Гетьмана до В. К. Липинського; Лист В. К. Липинського до Гетьмана; Лист В. К. до Ради Присяжних УСХД; Наказ Гетьманській Управі; Повідомлення; Заява В. Липинського і С. Шемета; Від видавн. комісії Гетьм. Управи; Ухвала Гетьм. Управи з 8. II. 1930. Частина неофіційна: В. Липинський: Лист до редактора „Діла" п. Мудрого; М. Базілевський: Можливости організації хліборобського класу в Українській Консервативній Державі; О. Бать: До політ. характеристики місцевої влади в українській соц. рад. республиці; З листування Гетьм. Управи; Некролог; Лист до Редакції; Од Редакції Бюлетеню Гетьм. Управи.

„Нові Шляхи", ч. 2. за лютий 1920 1930. Зміст: М. Смужка: З поезій; М. Каличук: Ніч; Адр. Іванчук: Вісті-Вікінґ; Яр. Конара: Зимова флейта, Поділля; Т. Бездітний: Люблю життя; А. Павлюк: Любов; С. Парфанович: Світло; П. Дереш: Засіла буржуазія; А. Крушельницький: Біг у сутінках; С. Ливинський: Каїро; П. Романов: Зима; А. Шніцлер: Зелений какаду; М. Фуртак-Деркач: Леся-Українка; Яр. Константинович: Медична психольоґія і мистецтвознавство; Вол. Левинський: Нарід, нація, народність; Огляди; Записки (письменство й мистецтво); Наука; Суспільні справи; Господарські справи; Видавнича справа; Ілюстрації.

„Slovansky Prehled", Sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho a kulturniho zivota slovanskych statu, a narodu. Redaktor Adolf Cerny. Cislo 2. Rocnik XXII. Praha 1930.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 14. березня, година 7·30 веч. „Мамуся на відданні". — Популярна вистава.

Субота, 15. березня, год. 3·30 попол. „Стах летуном", вистава для шкільної молоді.

Субота, 15. березня, год. 7·30 вечором „Цирульник Севільський", виступ Ади Сарі.

Малий Міський Театр:

Пятниця, 15. березня, год. 7·30 веч. „Кароль та Анна", популярна виставв.

Субота, 15. березня, год. 7·30 вечором „Справа Якубовського", ціни знижені.

Театр ревії „Гонг" — в салі кіна „Кольосей":

Пятниця, 14-го і субота 15-го березня, „Тут найдеш мужа". — Дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Любощі сучасної дівчини" (Колін Мур). Кантор із Нюйорку Розенблят співає найновіші пісні.

КАСІНО: Манолеску (Мозжухин).

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Патахон, хлопці до всього.

ЛЕВ: Культ тіла.

МАРУСЕНЬКА: Шукаю чоловіка. Веселий вдовець.

ОАЗА: Злодій з Багдаду.

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Мельодія серденъ" (Віллі Фріч, Діта Парльо, циганські пісні Янчі Бальоґа).

ПАН: Чотири чорти.

ПАСАЖ: Криваві сліди (II. часть Тарзана). Американська комедія. Гомонтів тиждень.

ПРОМІНЬ: Білі ночі.

СІЛЕВЕ: Заборонене кохання в фільмі „Право молодости".

ФАТАМОРҐАНА: Шопенове кохання та сльози.

ХИМЕРА: Інтригант (Янінгс).

УТІХА: Торговка невільниками (на осн. повісти Дж. Льондона).

Програма радіо.

Пятниця 14. III. 1930.

ЛЬВІВ: 11·58 Сигнал часу з Марійської вежі, 12·05 Концерт грамофонових плит, 17·45 Пополудневий концерт (із Варшави), 18·45 Лещетарський комунікат ПТТ, 18·55 Комунікати, всячина, концерт грамофонових плит, 19·58 Сигнал часу, 20·05 Музична балачка (транс. з Варшави). 20·15 Симфонічний концерт (Варш. Фільгармонії), Комунікати з Варшави.

Субота 15. III. 1930.

Варшава (1411,7) 12·04 Грамофонові плити. **Кранів** (312,8) 13·10 Трансмісія з Варшави. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Веселий вечір. **Льондон** (356,3) 18·15 Програма для дітей. **Берлін** (418) 16·30 Концерт з Ляйпціґу. **Стокгольм** (436) 18·30 Слуховище. **Будапешт** (550) 19·15 Мадярські пісні (співає Боданова). **Ленінград** (1000) 19·00 Трансмісія з радіотеатру. **Харків** (1304) 1·600 Концерт і танці. **Париж** (1725) 19·00 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під упр. П. Карабіневича 1575 7—?

Ліско:
14/III Вихрест.
15/III День і ніч.
16/III Шукаю мужа.

Устрики:
17/III Король життя.
18/III Від Ізраїлю.
19/III Базар.

Український Театр під управою Ів. Когутяка.

Рожнятів:
Пятниця 14. III. 1930 — Трійка гільтаїв.

Ріпне:
Субота 5. III. 1930 — Ніч несподіванок.
Неділя 16. III. 1930 — Гетьман Мазепа.

Цінева:
Неділя 16. III. 1930 год. 3 попол. — Маруся Богуславка. 1518 12—?

Пластова Команда до українського громадянства. Звертаємося отсим до українського громадянства з проханням помогти нам у поширенні пластового таборництва підшуканням і вказанням місць, пригожих до таборування. — Такими можуть бути: лісні поляни, гарно й соняшно положені в здорових околицях, над джерельними потоками або над більшими ріками, вільні колиби, незамешкані загороди й обістя, вільні літниська і т. п. — Сподіємося, що все прихильне пластовій молоді українське громадянство не відмовить нам помочі в цій незвичайно для нас важній справі. — З вістками просимо звертатися на адресу: Андрій Пясецький, Львів, вул. Льва Сапіги ч. 57/II. — **Верховна Пластова Команда.**

Пригадується, що VI. Загальні Збори Львівської Філії Т-ва охорони дітей і опіки над молодю відбудуться в пятницю, дня 14. березня 1930 р. в 4-ій год. попол. при вул. Блахарській ч. 11/I. — **Виділ.** 1616 1—1

Повідомляється, що всі письма до Головного Виділу Українського Краєвого Товариства Охорони дітей і опіки над молодю належить від 15. ц. м. пересилати по адресі: Львів, вул. Домініканська ч. 11. I. пов. — **Головний Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1002 47—?

ПРОДАМ КАМЕНИЦЮ: 2-поверхову дохід 500 дол. місячно, будова першої кляси. Ціна 6000 долярів. Оглядати: вул. Марка ч. 24 б. 1604 4—5

СРІБЛО ДЕШЕВШЕ, ціни на всі вироби знижені у фірмі: **Домбровскі-Розважевскі**, Львів, вул. Академічна 2 (Готель Жоржа). 1195 10—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг **та лікарської косметики** **ординує від 8—10½, 14—18. в неділі і свята від 10—11.** Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратові почекальні. **ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. I. п.** 826 **Телефон 65—67.**

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентґеном.

Специяліст скірних, венеричних недуг і косметики 1618 1—1
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3—6 попол., вул. Глибока 10 партер. — Кварцева лямпа. Дітермія.

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва: **Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.**

Адреса всіх видавництв така: **BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41.**

В переписці треба зазначувати: **Ausland-Abteilung.** Місце платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 17—?

ПОШУКУЄТЬСЯ подорожуючого агента, від негайно. Згол. до Адм. під „Агент". 1619 1—?

ЗВИЧАЙНІ
Загальні Збори
Т-ва „Українська Бесіда"
у Львові, вул. Рутовського ч. 22/I
відбудуться в суботу, дня 29. березня 1930 р. в 6. годині вечером з таким денним порядком:

1) Отворення Загальних Зборів.
2) Відчитання і приняття протоколу попередніх Зборів.
3) Звіт Виділу з діяльности Т-ва.
4) Звіт Ревізійної Комісії.
5) Уділення абсолюторії уступаючому Виділові.
6) Вибір нового Виділу (§. 28/1 ст.)
7) Вибір Ревізійної Комісії (§. 28/2 ст.)
8) Внесення й запити.

На випадок, коли на означену годину не явиться достаточне число членів Т-ва, збори відбудуться в пів години пізніше з тим самим порядком нарад і важністю рішень (§. 24 ст.).

З Виділу Т-ва „Українська Бесіда" у Львові. 1615 1—2

Поручаємо всілякі тартакові матеріяли, як **смерека — ялиця** так столярські, як і будівельні.
Тартак ЗАРВАНІЦЕРА в Калуші.
1617 1—?

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.